

Leeuwarder Bieroproer 1487

Docentenhandleiding

Beschrijving opdracht

Leerlingen plaatsen het *Leeuwarder Bieroproer*, dat in hun eigen schoolomgeving plaatsvond, in het landelijke examenonderwerp *Steden en burgers in de Lage Landen (1050 – 1700)*. Dit doen zij door 2 historische bronnen te bestuderen en de daarin voorkomende begrippen in een woordwiel te plaatsen. En door de samenhang van die begrippen te beschrijven.

Tijdvak

Steden & Staten (1000 – 1500)

Kenmerkende aspecten

- De opkomst van de stedelijke burgerij en de toenemende zelfstandigheid van steden
- Het begin van staatsvorming en centralisatie

Doelgroep

Niveau: HAVO/VWO

Klas: bovenbouw

Tijdsduur

30-45 min. opdracht A: huiswerk ter voorbereiding

50 min. opdracht B: in de les

Leeruitkomsten

De leerling kan:

1. Belangrijke begrippen over het Bieroproer met elkaar in verband brengen.
2. Hoofd- en bijzaken onderscheiden.
3. Een samenvatting maken.

Leerlingenmateriaal

- [Opdracht A](#)
- [Opdracht B](#)

Vorbereiding en benodigdheden

Opdracht A (huiswerk)

- Kopieer opdracht A voor iedere leerling.
- Zet de volgende digitale links in de online schoolomgeving bij het huiswerk:
  - Bron 1: [Akte van Attestatie](#)
  - Bron 2: [Verboden Haarlems bier leidt tot oproer](#), p. 22-25
  - [Opdracht A](#)
- Zet de link naar het opdracht A voor jezelf klaar op het digibord.

Opdracht B (in de les):

- Kopieer opdracht B voor ieder duo.
- Maak duo's (eventueel een individuele opdracht van maken).
- Zet voor jezelf klaar op het digibord:
  - De begrippen voor de buitenste cirkels:
Woordwiel 1: Voor vrije handel - Voor protectionisme - Friesland - Leeuwarden
Woordwiel 2: Winnaars Schieringers - Verliezers Vetkopers - Groepen - Personen

- De 2 ingevulde woordwielen (Zie: *Antwoordenblad*. Dit kan op verzoek naar docenten gemaild worden. Aanvragen bij: geschiedenislokaalfryslan@gmail.com)

Beginsituatie leerlingen

Dit lesmateriaal is bedoeld als lokale illustratie (omgevingsonderwijs) van het examenonderwerp *Steden en burgers in de Lage Landen (1050 – 1700)*. Wat gebeurde er in die tijd in Leeuwarden? De les kun je op diverse manieren inzetten:

- Als introductie op het examenonderwerp.
- Tijdens of na afloop van de behandeling van het examenonderwerp.
- Als introductie op een gezamenlijk bezoek aan het *Ut Liwwadder Bieroproer*, een muziek-theater spektakel op locatie in de Leeuwarder binnenstad. Uitvoerend producent: BUOG. Periode: sep-okt 2022 (voor meer info zie: <https://historischcentrumleeuwarden.nl/onderwijs/voortgezet-onderwijs/schoolbezoek/ut-liwwadder-bieroproer-fan-1487>)

Instructie aan leerlingen

- *Wat?*
We gaan een samenvatting maken van 2 bronnen over het Leeuwarder Bieroproer in 1487.
- *Hoe?*
Opdracht A: Jullie lezen eerst 2 digitale bronnen en maken de opdrachten die daarbij horen. Dit doe je als huiswerk thuis. De volgende les op ..... (datum) doen we hier op school. Deze gaat over dit huiswerk. Aan deze les kun je alleen meedoen, als je de huiswerkopdracht hebt gemaakt.
Opdracht B: In de les op school brengen we de belangrijke begrippen uit die bronnen met elkaar in verband.
- *Waarom?*
Historische bronnen leren lezen en begrippen zijn belangrijk bij geschiedenis. Van de begrippen moet je niet alleen de definitie kennen, maar je moet de begrippen ook met elkaar in verband brengen. Als je dat doet, dan maak je een samenvatting.
Daarnaast is dit een les over een stad in jouw eigen omgeving (Leeuwarden). Hiermee komt de examenlesstof dichterbij jouw eigen belevingswereld.

Uitvoering

Opdracht A:

1. Deel de opdracht uit en neem de instructie met de leerlingen door via het digibord.
2. Laat ze de opdracht als huiswerk maken.

Opdracht B:

3. Deel de opdracht uit en neem de instructie met de leerlingen door via het digibord.
4. Bij vraag 2 en 4 laat je de begrippen voor de buitenste cirkel op het digibord zien.
5. Zijn beide woordwielen ingevuld met vragen 1 t/m 4? Bespreek ze dan klassikaal. De leerlingen gebruiken daarbij hun argumenten die ze bij beide woordwielen bij **Leg de verbanden** hebben opgeschreven.
6. Laat dan het antwoordmodel zien. En bespreek dit klassikaal.
7. Tenslotte maken de leerlingen de samenvatting (vraag 5).

Nabespreking

8. Een aantal leerlingen lezen hun samenvatting voor. Vraag andere leerlingen te reageren en/of aan te vullen.
9. Wat zijn de nu de kenmerken van het Leeuwarder Bieroproer?

Strijd (burgeroorlog) in Friesland op 2 fronten:

Tussen Schieringers en Vetkopers

Over het algemeen kun je zeggen dat de Schieringers de traditionele machthebbers waren: adel en kerk. En Vetkopers de burgers en gilden in de steden. Die werden steeds rijker en belangrijker en wilden daardoor ook invloed krijgen op de macht.

Tussen de stad Leeuwarden en zowel andere Friese steden als het platteland

Leeuwarden streefde naar een monopoliepositie van haar ambachtslieden en marktfunctie ten opzichte van de andere Friese steden en het Friese platteland. Dit uitte zich in een Leeuwarder verbod op vrije handel van bier, dat ergens anders vandaan kwam dan uit de eigen stad (protectionisme versus vrije handel). Uiteindelijk is het Leeuwarden in 1504 gelukt om hoofdstad van het gewest Friesland te worden.

Deze les is ontwikkeld door

Historisch Centrum Leeuwarden (2022)